

Nap

Észlelő	Észl.	Módszer	Műszer
Bartha Lajos (Budapest)	11	tá	5 L
Bozány Imre (Csitár)	1	v	10 T
Farkas László (Budapest)	2	v	10 L
Fritz Zoltán (Szombathely)	3	v	5 L
Hadházi Csaba (Hajdúhadház)	13	v,r	16 T
Keszthelyi Sándor (Pécs)	10		sz
Keszthelyiné Sragner Márta (Pécs)	12		sz
Kovács Károly (Kunszentmárton)	17	v	17 T
Kren, Gustav (Zágráb, CR)	10	pr	13 L
Krista Larisza (Budapest)	2	pr	11,4 T
Ravaszbálint (Orosháza)	3	pr,r	5 L
Vida Tibor (Pécs)	21	v	6,3 L, 20x60 B
Észlelések száma:	89	Foltcsoport MDF:	7,9
Észlelt napok száma:	18	Fáklyamező MDF:	4,7

Rövidítések: v= vizuális megfigyelés, r= részletrajz, f= fotó, pr= projekciós megfigyelés, H= H₀ észlelés, tá= táblázatos adatok, CCD= PCTV rögzítés, AA= aktív terület, MDF= átlagos napi gyakoriság, PU= penumbra, U= umbra, CM= centrál-meridián.

Dátum	AA	F	Dátum	AA	F	Dátum	AA	F
1.	6	1	11.	6	3	22.	7	6
2.	8	4	12.	7	6	23.	8	-
3.	11	7	13.	6	5	24.	9	-
4.	-	-	14.	8	5	25.	-	4
5.	-	-	15.	-	-	26.	-	-
6.	-	-	16.	11	5	27.	-	6
7.	-	-	17.	11	5	28.	-	4
8.	-	-	18.	9	4	29.	-	-
9.	4	4	19.	-	-	30.	-	-
10.	5	5	20.	13	4	31.	7	-
			21.	7	-			

Decemberben már borúsabb volt az idő, így két hosszabb észlelési szünet is akadályozta a megfigyeléseket. Hó elején, pont mikor a nyugati félgömb aktivizálódott sok apró folttal, van az első nagy szünet. Csak a látványosabbakat említve: 9-én kel egy kis folthalmaz +13°-on (9266). 11-én keletkezik tőle délre +5°-on egy D típusú (9267). 14-én vannak a CM-en. Az előbbi folthalmaz marad, a másik 13-án éri el a maximumát, utána kezd visszafejlődni. 16-án tőlük délre még egy B típusú AA látható, mintegy háromemeletes csoportot alkotva. A 9267-es 20-án nyugszik. 17-én keletkezik -13°-on a Ny-i peremnél egy D típusú AA, mely 18-án nyugszik. Ekkor

megint sok AA látható a felszínen. 10-én kel egy folt -22° -on (9264), mely valószínűleg visszatérője a 9231-esnek. 12-én még É-D irányú a tengelye, 13-án kialakul egy K-Ny-i is, mintegy keresztet alkotva. 14-re három nagyobb folt alkotja, 16-án a CM-en, 17-én megnyúlik, 18-ra méretei csökkennek, nyugszik 21-én. Mágneses típusán is jól követhető a fejlődése, 12-ig alfa, 16-ig béta, 17-től béta-gamma, 21-én ismét béta.

14–24-e között áthalad a korongon -15° -on egy közepes, aránylag stabil folt (9268).

19-én kel egy 3 AC-jú E típusú AA $+8^\circ$ -on (9280), visszatérője a 9240-esnek. Szabadszemes foltlánc, 23-án már négy nagyobb foltból áll (béta-gamma), 24-én a keleti tag észak felé terjeszkedik. 25-én a CM-en, hossza 160 ezer km, PU átmérő csak 30 ezer km. Nem sokat változik, 31-én nyugszik, szabadszemes volt.

23-án kel a 9283-as szabálytalan AA 40 ezer km-es átmérővel, szabadszemes, mely 25-én már gamma-delta mágneses mezejű.

27-én kel egy nagy folt (9289) -9° -on, 29-én már látható a követő is, mely szintén nagy, de ketté akar válni. 30-tól béta-gamma, 31-én a követő egybefüggő PU-ban sok umbrára szakad. A vezető átmérője 70 ezer km, a csoport hossza 142 ezer km.

ISKUM JÓZSEF

Néhány szóban a Polaris Csillagvizsgálóról

Januári számunkból már értesülhettek olvasóink arról, hogy az MCSE kezelésébe került az Óbudai Művelődési Központ Laborc utcai Polaris Csillagvizsgálója. A jelenleg rendelkezésünkre álló kupolát és egy kisebb irodát, valamint az ezeket összekötő előszobát meglehetősen elhanyagolt állapotban „örököltük” az előző bérletőtől. Ennek megfelelően már tavaly decemberben, saját erőből hozzáláttunk a helyiségek felújításához.

Sajnos örömtünk nem teljes, mert az 1979-ben épült kupola hibáit még nem tudtuk teljes egészében kijavítani. A rést mind a mai napig csak több ember közreműködésével lehet kinyitni. Így a következő nagyobb feladatunk, melyre várhatóan február elején kerül sor, a rés felújítási munkái lesznek.

További probléma, hogy a jelenlegi főműszer, a 150/2250-es Zeiss Cassegrain távcső oszlopa, valamint annak betontuskója nem megfelelően méretezett. Az oszlop túl rövid és karcsú, míg a betontuskó túl kicsi, tervezése hibás, továbbá a tuskó és az oszlop egymáshoz illesztése sem megfelelő. Fentiek összhatásaképpen, az egyébként kifogástalan leképezésű távcső látómezejében a kép könnyen beremeg, továbbá a horizont közelében nem lehet észlelni. A kupolarés felújítását követően mindenféleképpen ezeknek a hibáknak a kiküszöbölését kell előtérbe helyeznünk.

Fenti problémák ellenére az év eleje óta aktív egyesületi élet színhelye a Polaris. A januári hideg dacára a csillagvizsgáló teraszán az MCSE és tagtársaink tulajdonában lévő műszerekkel elkezdődött a folyamatos észlelmunka, és a szokásos összejöveteleinket is itt rendezzük. Februártól a keddi napokon tartjuk nyilvános távcsöves bemutatásainkat is. Szerveződik a középiskolás korosztály számára indítandó szakörünk is, melynek keretében a résztvevők gyakorlatban ismerkedhetnek meg a különböző objektumok észlelési technikáival.

Végzetül az MCSE nevében köszönöm mindazon tagtársunk lelkes és önzetlen segítségét, akik részt vettek a felújítási munkákban, valamint különböző adományaikkal hozzájárultak csillagvizsgálónk működéséhez.

HOLLÓSY TIBOR

Teljes holdfogyatkozás január 9-én

A január 9-i holdfogyatkozás alkalmával a nagyközönség számára is megnyílt a Polaris Csillagvizsgáló. Erre a napra az MCSE külön távcsöves bemutatót szervezett, melyet a médiában is meghirdettünk. A nagy érdeklődésre jellemző, hogy nyilvános programunkra már a reggeli órákban a TV2 és a Kossuth rádió is felhívta a figyelmet. Ezt követően du. 14^h-tól kezdve, folyamatosan érkeztek a csillagvizsgálóba a különböző televíziótársaságok (Satellit Tv, TV2, Duna Tv, RTL Klub) forgatócsoportjai, akik részére rövid interjúk keretében, Mizser Attila főtitkár adott bővebb tájékoztatást. Az ekkor még szakadó eső ellenére csak bizakodni tudtunk a meteorológiai előrejelzésekben, hogy estére derült idő várható. Az Internetről letöltött műholdas képek is ezt látszottak alátámasztani. Az estére megérkezett, szeles hidegfrontnak köszönhetően a bemutató meghirdetett kezdetére, 18^h-ra teljesen kiderült az égbolt.

A teraszon elhelyezésre kerültek az egyesület és időközben megérkezett tagtársaink távcsövei, valamint először feszegettük ki a kupola részét a nagyerdemű számára. Az épület melletti parkolóban lassan elfogytak a helyek, a teraszon egymást váltva jöttek-mentek az emberek. A kupola is megtelt étellel, voltak pillanatok, amikor megmozdulni is alig lehetett. A hideg, szeles időjárás ellenére mintegy 150–200 látogató vett részt bemutatónkon, melynek keretében Mizser Attila diákkal fűszerezett szabadtéri előadását is meghallgathatták.

Égi kísérőnk mellett bemutattuk Naprendszerünk jelenleg megfigyelhető bolygóit, valamint a totalitás ideje alatt számos mély-ég objektumot is. Öröm volt hallgatni, ahogyan az érdeklődők belepillantva a távcsövek okulárjaiba elismerően és lelkesen nyilatkoznak. Köszönjük azon tagtársaink aktív részvételét, akik munkájukkal hozzájárultak bemutatónk sikeréhez!

HOLLÓSY TIBOR

Holdfogyatkozás (képmelléklet)

1–2. A Polaris csillagvizsgáló épülete és kupolája. (Mizser Attila felvételei)

3–4. Pillanatképek a holdfogyatkozás-bemutatóról: látogatók a 150/2250-es Zeiss Cassegrain távcső kupolájában és az MCSE 200/1800-as Vixen-reflektora az észlelőteraszon. (Mizser Attila felvételei)

5–6. A holdfogyatkozás Sopronból: 15,5 cm-es f/9-es Astro-Physics refraktor, Agfa HDC Plus 400 film, 30 s ill. 8 s expozíciós idő. (Sztikay Gábor felvételei)

7. Egy érdekes felvétel Hegyhátsárlól: repülőgépkondenzcsíkja a fogyatkozásban levő Hold előtt. (Tuboly Vince)

8–10. Sony TRV-900 digitális fényképezőgéppel készült képek (kézből, állvány nélkül) különböző zársebességekkel (a caapa@yahoo.com kaptuk a képeket).

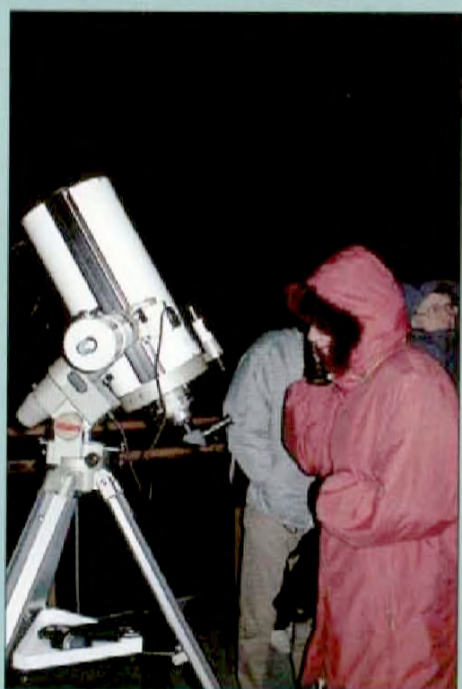
11. A totalitás Maglódról: 245/1200-as Newton-reflektor Kodak Gold Ultra 400-as film, 1 s expozíció. (Csuti István)

12. A Hold 20:35 UT-kor a Szegedi Observatóriumból. 63/840-es refraktor, Fuji Superia 100 film, 10 s expozíció. (Kiss László és Dávid Diana felvétele)

13. A részleges fázis 4/500-as teleobjektívvel és fókuszkétszerezővel. (Bonyák János)

14, 15. A fogyatkozás pillanatai Balatonfűzfőről: 19:42 UT (14.), 20:00 UT (15). 80/1200-as refraktor, Fujicolor 400 film, 3 ill. 8 s expozíció. (Ladányi Tamás)

Holdfogyatkozás

5

7

8

6

9

10

11

12

13

14

15

2000.10.22.

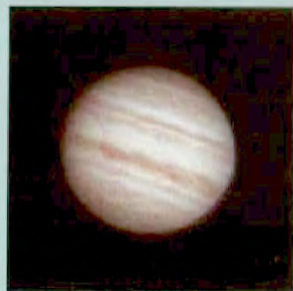

2000.12.22.

2000.12.30.

Dán András CCD-felvételei

2000.10.22.

2000.10.24.

2000.10.24.

2000.11.11.

2000.11.11.

2000.12.22.

2000.12.22.

2000.12.31.

2001.01.10.